

Pla de digitalització de la Xarxa d'Arxius Comarcals

ENRIC COBO I BARRI

**Cap del Servei de Coordinació General d'Arxius
Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental**

Les polítiques de digitalització són un element clau en el conjunt de polítiques arxivístiques d'un país. M'atreveria a dir que són un instrument estratègic de les direccions dels sistemes d'arxius, ja que permeten visualitzar la seva feina més enllà dels instruments i els canals tradicionals. La digitalització a gran escala, com veurem més endavant, és un concepte relativament jove. Aquest fet ha generat situacions certament curioses per les dificultats de les institucions de discernir entre avantatges i inconvenients de la digitalització.

Un element que considero important i que és la clau de l'èxit d'aquest pla és el treball en equip que ha dut a terme el personal del Servei de Coordinació General d'Arxius de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental (SGAiGD), que en diferents fases ha permès dibuixar-lo, fer-lo realitat i actualitzar-lo constantment. En aquest context, vull agrair el treball de la directora de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, Erola Simon, en l'elaboració de la Guia de digitalització, sense oblidar la resta d'arxiviers i administratius que participen diàriament en la millora d'instruments que permeten que la Xarxa d'Arxius Comarcals (XAC) doni un servei eficient i de qualitat.

1. Evolució històrica i context actual del Pla de digitalització

El patrimoni documental de Catalunya ha estat i és un focus innegable d'atenció per part d'investigadors, historiadors, periodistes, polítics i usuaris en general. La realitat ens ha permès observar que aquesta demanda no es corresponia amb les garanties de preservació de la documentació, ja que en molts casos l'estat de conservació de la documentació no era l'òptim. Però més enllà dels aspectes de conservació, el paper de difusió inherent en les funcions pròpies d'un arxiu va fer que la preservació de la documentació no tingués sentit per si mateixa si no estava vinculada a una projecció respecte a l'usuari de l'arxiu; és a dir, aquestes polítiques de preservació s'havien de complementar amb una actuació decidida de difusió del patrimoni. Des de les digitalitzacions dels anys noranta d'alt cost i només a l'abast d'institucions privilegiades com ara l'Archivo General de Indias fins a les digitalitzacions que s'estan fent a Salamanca sobre la documentació catalana que ha de tornar, s'han produït un seguit d'evolucions i adaptacions que ens permeten visualitzar on estem:

- La tecnologia de digitalització, com la resta de tecnologia, ha evolucionat tan ràpidament que el maquinari utilitzat avui està a anys llum d'aquells aparells de digitalització dels anys noranta.
- Els programes que permeten una captura dels documents no tan sols són més potents, sinó també més fàcils d'utilitzar i més coneguts pels professionals.
- Les poques empreses existents fins a l'any 2002-2003 i que no afavorien una àmplia concurrència amb la consegüent repercussió en costos i qualitat han deixat pas a una quantitat d'empreses del sector que participen del creixent mercat de la digitalització.
- Els arxiviers han evolucionat i les noves tecnologies són ara més conegudes tècnicament, però també es perceben com un benefici per a la difusió del patrimoni dels arxius.
- Els arxius i els òrgans de direcció han iniciat polítiques d'adquisició del maquinari bàsic per digitalitzar i han possibilitat als arxius fer una reproducció digital de qualitat.
- Els ciutadans, i la societat en general, s'estan educant en un món digital, cosa que fa que alguns dels clients dels arxius demanin la documentació en formats digitals, presencialment o a distància.
- Els costos de la digitalització han evolucionat a la baixa paral·lelament a la millora de la tecnologia, del maquinari i del programari. Les administracions i les institucions accedeixen més fàcilment i amb menys costos a les polítiques de digitalització.

- La digitalització abans del segle XXI era una excepció, mentre que avui dia les contractacions de treballs de digitalització són habituals en les administracions, i són un treball tècnic habitual en la dinàmica de la institució.

Un exemple evident d'aquesta reorientació de les polítiques de preservació en general i de digitalització en particular és la despesa generada per la SGAiGD els anys 2006 i 2007 sobre el Pla Bruniquer. Aquesta despesa està a prop dels 900.000 euros, una xifra que representa un creixement del 600% sobre la despesa anterior realitzada sobre aquest concepte. Aquest fet comporta una normalització necessària, atès que aquesta inversió en la conservació i la difusió del patrimoni documental no és només una obligació legal, sinó que també és un deure moral respecte al paper de l'arxiu i de l'arxiver com a preservadors i difusors del patrimoni, utilitzant els canals tradicionals i els propis de l'evolució tecnològica i de la comunicació.

Consideracions respecte al Pla de digitalització engegat per la SGAiGD:

- La visió del patrimoni com un element global permet desenvolupar projectes de digitalització d'àmbit nacional i comarcal. Per exemple, a l'Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà o a l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), sense valorar exclusivament el volum documental i el valor *nacional* dels fons. Aquest pla proposa actuar, òbviament, sobre els fons més *importants*, però intervenint en actuacions sobre la resta de patrimoni d'àmbit local o comarcal, d'una importància crucial per a la nostra història, i donant-hi suport.
- El fet que la inversió precedent no disposés d'unes quantitats suficients vol dir que el Pla Bruniquer naixia amb una doble missió: primer, preservar el patrimoni i, segon, posar al dia aquells documents que durant anys no han estat tractats i que requereixen una actuació urgent per tal de conservar-los i difondre'ls. La línia pressupostària de la SGAiGD recull una inversió regular i confirma l'aposta decidida per disposar de partides anuals que garanteixin el compliment de la llei.
- El Pla representa un punt d'inflexió necessari, atès que normalitza una inversió en la conservació del patrimoni que fins ara no es desenvolupava d'una manera regular i constant. Posem el patrimoni documental al nivell, en polítiques de conservació i preservació, del patrimoni arqueològic, arquitectònic, etc. Per tant, la situació precedent, basada en actuacions puntuals i sense una línia pressupostària regular, va donar pas a un escenari en evolució constant, amb un pressupost creixent anualment, sostingut pel que fa a la qualitat de les accions i molt engrescador en el marc de les polítiques de conservació i digitalització del patrimoni documental.

2. Pla Bruniquer: restaurar i digitalitzar com a prioritats de les polítiques corporatives de preservació i difusió

El programa Esteve Gilabert Bruniquer de preservació del patrimoni documental de Catalunya es va iniciar l'any 2006 amb la missió de donar suport als arxius comarcals i a l'ANC en les tasques d'organització, preservació i conservació de la documentació que es conserva als arxius. Bruniquer és el nom d'un ambiciós projecte de preservació del patrimoni documental de Catalunya liderat per la SGAiGD. El Pla s'anomena Bruniquer en recordança d'Esteve Gilabert Bruniquer (Granollers, 1561 – Barcelona, 1641), notari públic i escrivà de ració del Consell Municipal de Barcelona, autor de les anomenades *Rúbriques de Bruniquer* i d'altres obres descriptives de l'Arxiu Municipal de Barcelona i sobre la història de Barcelona.

Per tal de preservar i difondre el patrimoni documental ubicat a l'ANC i a la XAC és necessari aplicar-hi anualment tractaments documentals que n'assegurin la conservació en el temps i en garanteixin la perdurabilitat com a patrimoni documental de Catalunya. En aquest sentit, es van impulsar nous procediments administratius que permeten actuar d'una manera més eficient sobre documents que es conserven en els arxius i que es troben en unes condicions de conservació precàries, fet que aconsella fer-hi algun tipus d'actuació, sia restaurar-los o digitalitzar-los. El programa aplega actuacions molt àmplies relacionades amb la preservació de patrimoni:

1. Procediment corporatiu, ordinari i comú, de caràcter anual, de sol·licitud de digitalitzacions massives. Des de la SGAiGD s'impulsa i es coordina el Pla de digitalització, que més enllà dels aspectes tècnics estableix un procediment comú per a qualsevol arxiu de la xarxa a l'hora de digitalitzar un o mil documents.
2. Guia de digitalització. Instrument essencial del Pla de digitalització, especialment si ho considerem des de l'òptica tècnica. Aquest document no tan sols permet digitalitzar seguint criteris comuns, sinó que també és una guia de referència per acollir-se als plans de digitalització anuals impulsats per la SGAiGD.
3. Contractació dels treballs de digitalització de fons documentals textuais. Els concursos sobre els fons documentals es conformen de diversos lots, agrupats segons la localització geogràfica dels documents, els diferents suports documentals i les especificacions tècniques del procés de digitalització.

Aquesta agrupació en lots facilita la concurrència de diferents empreses i dóna l'oportunitat de presentar-se a un o més lots segons les característiques tècniques i la classificació de cada empresa.

4. Contractació dels treballs de digitalització d'imatges i documents audiovisuals. Digitalitzar un tipus de document que està en suports diferents i de grandàries variables (positius i negatius de diferents mides, cintes d'àudio o vídeo, plaques de vidre, etc.) requereix una contractació específica. El treball previ de manipulació del suport és molt important, ja que és molt fàcil malmetre'l o trencar-lo i en casos sensibles es requereix una actuació *in situ*.

Els beneficiaris del Pla són qualsevol arxiu de la XAC i, indirectament, l'ANC, ja que es beneficia d'actuacions emmarcades en aquest pla, independentment —com els arxius comarcals— de les actuacions que duu a terme amb el seu propi pressupost. Des de la SGAiGD s'externalitzen les tasques relacionades amb la preservació del nostre patrimoni documental mitjançant el procediment de concursos i negociats públics. Així, qualsevol director o directora d'un arxiu comarcal pot sol·licitar la digitalització de la documentació que consideri pertinent. Cada mes de desembre s'activa el procediment de sol·licitud de participació en el Pla de digitalització de l'any següent, tal com s'exposa a la Guia de digitalització.¹

3. El Pla de digitalització

La digitalització dóna suport a les tasques relacionades amb els fons documentals que es conserven en els arxius, garantint la conservació i la difusió del patrimoni documental. Segons la Llei 10/2001, d'arxius i documents, tant l'ANC com la XAC tenen la finalitat d'ingressar, custodiar i difondre la documentació que estableix aquesta llei. En conseqüència, preservar per difondre és un fonament clau de la política arxivística.

Fins a l'any 2005 no apareix definit un pla de digitalització corporatiu per als arxius comarcals. Només hi havia actuacions puntuals, atomitzades i amb desconexió entre si. A partir de l'any 2005, la SGAiGD crea un pla que integra polítiques comunes de digitalització a la XAC i l'ANC i concreta una inversió anual en digitalització. En aquest context es planteja la necessitat de definir un pla de digitalització que incorpori els paràmetres i els criteris bàsics per a qualsevol procés de digitalització.

El Pla neix amb els objectius següents:

- Facilitar les tasques d'organització, conservació i preservació de la documentació que es conserva als arxius.
- Normalitzar les diferents accions i treballs de digitalització, incorporant criteris i estàndards comuns.
- Potenciar el tractament de la documentació dels fons documentals que es conserven en els arxius i la seva preservació en el decurs del temps i fomentar la consulta i la difusió a la ciutadania.
- Promoure projectes de digitalització de qualsevol document d'arxiu i la seva difusió per mitjà del web o altres canals de comunicació i difusió.

Estructura del Pla

El Pla de digitalització disposa de dos instruments fonamentals: l'estudi del dimensionament digital elaborat el febrer del 2008 per la SGAiGD i la Guia de digitalització de la XAC. Aquests documents han permès aplicar el Pla de manera eficient i obtenir resultats molt positius des del punt de vista quantitatiu i qualitatiu. El Pla està compost per un conjunt d'elements que configuren el corpus teòric i pràctic:

- 1. Presentació del Pla de digitalització.** La missió del Pla i els objectius que se'n deriven són elements bàsics que es van fixar per tal de facilitar-ne la comprensió i l'execució. És per això que el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DCiMC), mitjançant la SGAiGD, com a institució responsable última que té capacitat tècnica i infraestructura per a la gestió, l'entrega i el manteniment del material digitalitzat, adquireix el compromís de destinar els recursos econòmics, tecnològics i humans suficients per tal de garantir les digitalitzacions en el futur.

Abans d'analitzar el contingut del Pla és necessari presentar l'escenari on es desenvoluparà. En aquest apartat s'explica la motivació del Pla i el paper dels diferents agents que hi participen, directament i indirectament: els rols de la SGAiGD, de cada arxiu comarcal, de l'ANC, de les empreses licitants, etc. És la justificació institucional, el compromís que en aquest cas assumeix la institució respecte als projectes de digitalització que afecten la XAC i l'ANC. La SGAiGD coordina els processos de contractació dels projectes que afecten cada arxiu en un marc global i deixa a cada arxiu l'execució de les digitalitzacions amb pressupost propi. Tanmateix, la SGAiGD dóna pautes i criteris tècnics per tal que qualsevol procés de digitalització es desenvolupi seguint estàndards comuns a la XAC.

- 2. Marc jurídic i normatiu.** La definició del marc jurídic és un element necessari per contextualitzar el Pla en el marc de funcions i competències de les organitzacions. En el cas del Pla de digitalització, des de la SGAiGD es concretà que una de les funcions bàsiques és la preservació del patrimoni documental de Catalunya. Així s'hi refereixen la Llei 9/1993, de patrimoni cultural català i la Llei 10/2001, d'arxius i documents. Però també era important definir jurídicament els beneficiaris del Pla. D'aquesta manera, es va explicitar que la XAC, que és creada per la Llei 6/1985, de 26 d'abril, d'arxius i regulada pel Decret 110/1988, de 6 de maig, s'adscriu orgànicament a la SGAiGD. A la vegada també era important reforçar els vincles amb l'ANC, que també és un beneficiari del Pla.
- 3. Anàlisi de l'entorn.** L'anàlisi del context va posar de manifest necessitats concretes que calia resoldre d'acord amb les especificitats de l'entorn, és a dir, va permetre visualitzar des del punt de vista conceptual quins eren els aspectes clau que calia considerar respecte a la XAC, com també la capacitat de digitalització de la xarxa i de la mateixa SGAiGD, tant en programes individuals com massius. Aquesta primera fase va permetre identificar mancances i valorar millores que es concretaran en la fase de definició del projecte. El resultat d'aquesta anàlisi va orientar les etapes de definició, disseny, planificació i execució. En l'anàlisi DAFO següent es pot observar una visió de les consideracions que es van recollir:

	Fortaleses	Debilitats
Factors interns	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Experiència de la SGAiGD i alguns arxius comarcals ▸ Gran volum documental, matèria primera abundant i de molt interès ▸ Valor històric dels documents i gran demanda dels usuaris ▸ Recursos eficients si es planteja com a pla de digitalització de la Xarxa ▸ Reducció de costos en la contractació de serveis externs 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Resistència al canvi i a la coordinació centralitzada de procediments ▸ Problemes de motivació de personal respecte a nous mecanismes ▸ Poca experiència en contractació externa de serveis de digitalització

	Oportunitats	Amenaces
Factors externs	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Experiència de la SGAiGD respecte a noves tecnologies ▸ Cooperació amb organitzacions i empreses del sector ▸ Posicionament estratègic en el marc de la digitalització de documents ▸ Mercat potencialment molt atractiu respecte al producte o document en línia ▸ Capacitat d'accés web dels usuaris 	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Canvis constants de l'entorn ▸ Competència d'altres institucions amb objectius similars ▸ Poca implicació d'alguns arxius comarcals ▸ Procediment normalitzat que obliga a motivar i justificar les propostes de digitalització massiva

Analitzades les consideracions de l'esquema, la segona fase havia de donar dades sobre l'estat actual de la documentació digitalitzada i plantejar l'esquelet del Pla.

4. **Anàlisi del dimensionament digital.** El 15 de gener del 2008, i després d'un intens treball de recollida d'informació, es va confeccionar un document intern amb el títol d'«Estudi preliminar sobre el dimensionament digital dels arxius de la Xarxa i els arxius centrals»,² on la SGAiGD dibuixava un mapa de la documentació digitalitzada en l'ANC, els arxius comarcals i els centrals. Les dades analitzades van dibuixar un escenari que requeria una actuació urgent quant a definir criteris de digitalització comuns, però també mostraven importants llacunes respecte a criteris de selecció de la documentació que calia digitalitzar o el seu pas a un repositori segur que en garantís la preservació.

Pel que fa al sistema d'emmagatzematge, la fórmula més habitual era la utilització simultània de diferents suports. Només el 23,5% dels arxius comarcals utilitzaven el servidor, i el 67,6%, DVD, discs durs externs, etc. En cap cas no es plantejaven polítiques de seguretat protocol·litzades, amb duplicats dels documents digitalitzats, manteniment de rèpliques de les digitalitzacions en edificis diferents, definició dels perfils d'accés a la documentació, etc. Aquestes dades ens van fer pensar en una actuació d'emergència:

- a. Revisar i migrar periòdicament la documentació digitalitzada per evitar la seva pèrdua amb l'obsolescència de formats o l'eventual deteriorament dels suports d'emmagatzematge com ara discs durs, CD i DVD.
- b. Definir polítiques de duplicat de còpies per evitar riscos de pèrdua. Alguns arxius dipositaven còpies de la documentació digitalitzada en altres

institucions com ara consells comarcals o ajuntaments. Altres enregistren les còpies en discs durs que guardaven en altres espais de l'arxiu.

c. Disposar d'un repositori segur que garanteixi la preservació i la consulta dels documents aplicant els diferents protocols de seguretat informàtica. Aquesta opció s'ha concretat en un repositori segur que permet dipositar tota la documentació digitalitzada de la XAC.

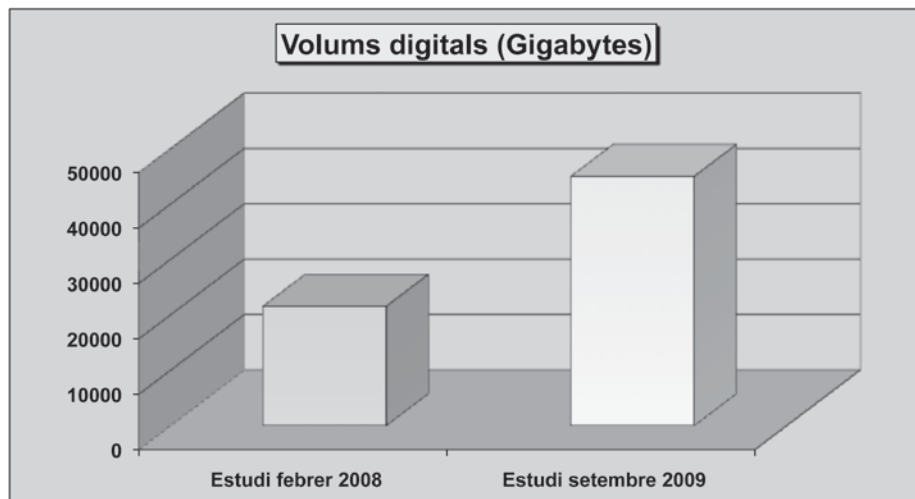
El pes de la documentació digitalitzada ens va permetre fer una aproximació del que serien les dades per valorar en la redacció del Pla i de la mateixa Guia de digitalització:

INSTITUCIÓ	VOLUM
Xarxa d'Arxius Comarcals	7.025,92 GB
Arxius centrals administratius	4.337,63 GB
Arxiu Nacional de Catalunya	9.955,00 GB
Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental	41,19 GB
TOTAL	21.359,74 GB

Aquest estudi va ser utilitzat per definir els objectius del Pla de digitalització i determinar quins aspectes era necessari concretar per evitar una política de digitalitzacions dispersa i amb poca capacitat de difusió. Probablement, un dels elements fonamentals que es van desprendre de l'estudi va ser la necessitat d'elaborar un document que reunís tot allò que s'ha de considerar en un procés de digitalització i que fos una pauta, un manual de bones pràctiques per a qualsevol arxiu en el moment de digitalitzar un document o un conjunt de documents. Aquest document es va formalitzar en la Guia de digitalització publicada a finals del 2008.

El tòpic que diu que la tecnologia canvia ràpidament el podem corroborar si comparem les dades d'aquest estudi amb un treball preliminar a la migració de la documentació digitalitzada al repositori segur de la SGAiGD per als arxius comarcals elaborat a finals de setembre del 2009. Aquesta enquesta només fa referència a la XAC i no incorpora dades de l'ANC i dels arxius centrals administratius, com la del febrer del 2008. El creixement és considerable i fa necessària una actuació eficient quant a definir les polítiques de preservació corresponents. En aquest sentit, la SGAiGD va decidir actuar ràpidament i, la tardor del 2009, ja disposava d'un repositori segur que permet dipositar la documentació digitalitzada de la XAC. Aquesta ràpida resposta, no exempta de complicacions tècniques i

administratives, va permetre dipositar la documentació digitalitzada en un repositori segur del Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA), centre amb experiència acumulada en aquest àmbit i que comporta un valor afegit a les polítiques de preservació de la SGAiGD.



Tot i comptabilitzar només el pes de les imatges digitalitzades de la XAC, el creixement ha duplicat els valors inicials en un any i mig. Les 45 terabytes són una xifra molt important i requereixen un tractament específic.

Una de les conclusions d'ambdós estudis indicava taxativament que una política corporativa de digitalitzacions redueix els costos de la digitalització i és un element clau per evitar costos insalvables de preservació. En una escala petita, la XAC no pot assumir unes digitalitzacions atomitzades, ni en costos ni en aspectes tècnics com ara la preservació. Només una política corporativa responsable que defineixi procediments idèntics per a qualsevol membre d'aquesta xarxa fa eficient el Pla de digitalització. Això obliga, evidentment, a un esforç important de conscienciació de la Xarxa i d'adaptació dels 38 casos particulars a un únic model i al compliment de la normativa i les directrius que defineix la SGAiGD. Després de dos anys d'aplicació d'aquesta normativa interna i un any després de la publicació de la Guia de digitalització, els resultats són extraordinàriament positius i dibuixen un escenari de normalització dels processos de digitalització, una consolidació del Pla de digitalització de la SGAiGD i una reducció important dels costos de digitalització i conservació dels documents.

- 5. Definició del Pla.** Fase decisiva on es van dissenyar els eixos del Pla. En aquest punt de definició es va valorar fer una aportació sintètica però precisa de la missió del Pla, dels seus objectius i del seu abast en un sentit ampli. Per exemple, si la missió del Pla és coordinar les actuacions arxivístiques relacionades amb la digitalització de documents en el context de la XAC i l'ANC, facilitar infraestructures i materials necessaris i elaborar pautes de treball, instruccions i guies per homogeneïtzar tasques i resultats, la definició final del mateix Pla desenvolupa les directrius i el fa comprensible per a tothom. Pel que fa als objectius, es va intentar que fossin assolibles, realistes i fàcilment mesurables un cop l'any.

L'abast del Pla no tan sols té en compte els seus beneficiaris, sinó també la repercussió econòmica i de recursos humans i tècnics que cal considerar. Aquests aspectes són difícils de quantificar en una projecció a mitjà i a llarg termini, ja que depenen de l'evolució dels pressupostos, però en tot cas són aspectes que cal consignar encara que sigui de manera aproximada per poder dibuixar la línia estratègica de la institució respecte a la digitalització. En el cas de la SGAiGD, es va definir l'abast a curt termini amb una certa facilitat, i es va deixar el mitjà termini aproximat i el llarg termini pendent de definir quan avaluéssim els primers resultats del Pla. Actualment, amb l'experiència de gairebé tres anys, s'estan revisant els objectius temporals per tal d'ampliar-los i concretar-los.

- 6. Planificació del Pla.** Una bona planificació és sinònim d'estalvi de temps i diners. Per aquest motiu es va fer una valoració dels aspectes bàsics d'una planificació del projecte de digitalització a *gran escala*, com era el que es va fer sobre el conjunt de la XAC. Un element important va ser l'experiència que la SGAiGD té en aquestes actuacions massives des de l'any 2006, any en què arranca el Pla. Alguns dels ítems que cal considerar són:

a. Tipus de recursos per executar el Pla: externalització o treball intern. Es va valorar la possibilitat d'externalitzar el servei de digitalització i la possibilitat de dotar els arxius comarcals amb el maquinari necessari per poder fer les digitalitzacions de manera interna. També es va valorar l'aplicació d'un model híbrid en el qual els grans treballs de digitalització s'externalitzessin i els treballs menors els fessin el personal de l'arxiu.

b. Recursos humans. Els arxius comarcals responen a la pluralitat i la diversitat comarcal de Catalunya i a la participació corporativa d'altres administracions com ara ajuntaments i consells comarcals. Per aquest motiu

es van considerar els recursos mitjans d'un arxiu en els diferents escenaris que considera la SGAiGD respecte als arxius comarcals. Es van definir els rols dels arxiviers en les diferents casuístiques de digitalització, sia per una actuació externa o treballs interns.

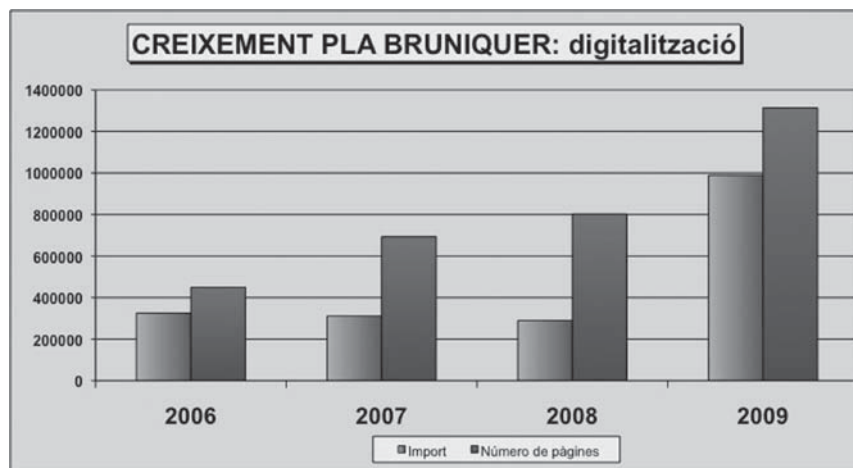
La formació del personal de la XAC és un punt clau i per aquest motiu es va iniciar, l'any 2008, una formació específica en digitalització utilitzant el maquinari de digitalització de què disposen els arxius. Aquesta formació té l'objectiu de donar els coneixements i els instruments necessaris als treballadors dels arxius, directors, tècnics, etc., per poder digitalitzar els documents seguint unes pautes comunes i aplicant uns protocols corporatius que permetin integrar aquesta digitalització en els circuits de difusió (web) i preservació (repositori segur) definits per la SGAiGD.

c. Recursos tecnològics. Un arxiu és un centre on la tecnologia facilita les tasques diàries de manera substancial i permet donar un servei de qualitat als diferents usuaris. Per tant, el maquinari i el programari de què disposa la XAC actualment garanteixen el compliment de les normes de descripció, preservació i difusió dels documents. La XAC disposa d'un programari corporatiu de descripció de fons i documents, d'un portal dels arxius comarcals, d'un web institucional de la SGAiGD, d'un portal de difusió cultural (patrimoni.cat) i d'un repositori segur per desar els documents digitalitzats. Els darrers anys s'ha actualitzat la xarxa d'ordinadors amb una cadència de renovació de 4,5 anys, la xarxa de telecomunicacions ha millorat i ara és més eficient, i els perifèrics permeten portar a terme les tasques pròpies dels arxius amb qualitat. Tots els arxius disposen d'escàners (A4 i alguns A3) i d'una càmera amb l'equip complet per fer digitalitzacions zenitals.

Però com veurem més endavant, faltava un instrument que arrodonís aquests elements, la Guia de digitalització, que complementa aquesta bona presència del maquinari i el programari en els arxius.

d. Recursos econòmics. La inversió en digitalització ha evolucionat de manera espectacular els darrers anys. Per sort, ja queden lluny els primers temps que als alts costos de la digitalització s'hi havia de sumar la poca participació dels òrgans de decisió de les administracions en aquesta praxi documental. Actualment, cap institució no defuig participar en plans de digitalització. Ans al contrari, m'atreuria a dir que a vegades hi ha una fal·lera excessiva per digitalitzar.

Des de la SGAiGD es va fer una aposta ferma per incorporar en el capítol II del pressupost una partida destinada a la digitalització de documents de la XAC i l'ANC. El gràfic de l'evolució de la despesa en digitalització des de l'any 2006 fins al 2009 representa la inversió de la SGAiGD en projectes engegats només per aquesta subdirecció i no incorpora actuacions finançades per cada arxiu comarcal ni per l'ANC. D'altra banda, cal valorar que per exemple la inversió corporativa fins a l'any 2005 estava per sota dels 25.000 euros i incorporava restauració i digitalització, mentre que avui dia només en digitalització s'està consolidant una xifra superior als 300.000 euros anuals.



Un dels grans beneficis d'una gestió corporativa dels projectes de digitalització és la reducció dels costos. Els concursos públics, sense perjudici de la qualitat, permeten que les empreses ajustin els costos i que els arxius puguin digitalitzar més documentació.

- 7. Calendari evolutiu del Pla: curt i mitjà termini.** El Pla va néixer amb una proposta cronològica condicionada a alguns aspectes com ara la consolidació del pressupost en matèria de digitalització. Un altre aspecte no menys important va ser la necessitat de subministrar a tots els arxius comarcals el maquinari necessari per poder fer digitalitzacions a petita escala. Aquest maquinari s'havia de normalitzar i es va decidir que tots els arxius haurien de disposar d'una càmera amb tot l'equip necessari per poder fer digitalitzacions zenitals i escàners de format A4 i A3 segons les necessitats. Aquest maquinari facilita petites digitalitzacions i demandes dels usuaris com un servei propi de l'arxiu.

Per tant, la planificació temporal del Pla esdevenia una fixació real a curt termini, però aproximada a mitjà i a llarg termini. Tanmateix, es va plante-

jar la necessitat d'iniciar el Pla aplicant objectius i calendaris assolibles a curt termini. Alhora, es va plantejar una revisió del Pla en la mesura que es disposés d'informació precisa sobre capacitat d'inversió, resposta de la XAC i necessitats detectades. Un esquema d'aquesta cronologia (annex 2) ens permetia dibuixar un escenari on objectius es relacionaven amb resultats, cosa que permet fer una auditoria constant del Pla i situar-lo alineat amb l'assoliment d'objectius.

8. Desenvolupament i execució del Pla

Per facilitar el desenvolupament i l'execució del Pla de digitalització es va confeccionar la Guia de digitalització.³ L'objectiu era definir pautes de treball, criteris d'actuació i compromisos institucionals per tal de garantir els millors resultats per als projectes de digitalització. Per tant, la guia naixia com un marc de referència obligada per plantejar qualsevol projecte de digitalització engegat en el marc de la XAC, tant si es tracta d'intervencions sistemàtiques com del Pla Bruniquer, o actuacions puntuals assumides pels arxius amb el seu propi pressupost.

Hi ha tres subfases molt definides: preparació (documentació i contractació), execució dels treballs de digitalització i arxivament en un repositori de seguretat. Podeu veure el diagrama complet d'aquesta fase en l'annex 3, des de l'inici fins al dipòsit final dels documents digitalitzats en el repositori segur. La participació en paral·lel o seqüencial de diferents agents implicats en el procés fa complexa la coordinació, però necessària per garantir uns resultats eficients. Des de la SGAiGD es coordina des de l'inici del procediment de sol·licitud de digitalitzacions per part dels arxius comarcals, es fa el seguiment de les diferents fases donant assistència als implicats (interns i externs) i es controla la càrrega dels documents en el repositori segur o en el servidor del DCiMC.

La seqüència de tramitació de les actuacions respon a la necessitat de normalitzar totes les fases del procés i integrar-les en accions anuals que duu a terme tant la SGAiGD com el mateix arxiu. En l'annex 4 es pot observar un esquema del procés. L'esquema següent ens mostra els aspectes bàsics de cada fase, que anomenem *fases del pla d'acció*:

1. Preparació
 - 1.1 Sol·licitud de propostes de digitalització
 - 1.2 Selecció de propostes
 - 1.3 Comunicació de la resolució als arxius interessats

- 1.4 Tramitació administrativa. Concursos i negociats
- 2. Execució
 - 2.1 Preparació de la documentació
 - 2.2 Execució de la digitalització
 - 2.3 Finalització de l'actuació i auditoria de resultats
- 3. Arxivament
 - 3.1 Càrrega al repositori segur
 - 3.2 Difusió en sala de consulta
 - 3. Difusió web. Portal XAC i patrimoni.cat

Durant el desenvolupament dels treballs de digitalització, especialment els massius, però recomanable per a tots els tractaments, és fonamental planificar reunions de seguiment. A continuació exposem el calendari tipus que tenim a la SGAiGD:

Acció	Objectiu	Assistents/actors
Reunió inicial	Concretar els aspectes legals, planificar l'actuació i repassar compromisos contractuals (tècnics i administratius)	Empresa adjudicatària i SGAiGD
Traspàs d'informació	Enviar dades de referència a cada arxiu: empresa adjudicatària, calendari, requeriments del plec de prescripcions tècniques, millores addicionals ofertes per l'empresa adjudicatària, etc.	SGAiGD a XAC
Reunió tècnica	Concretar aspectes tècnics i de logística (espais, condicions d'actuació, explicacions pertinents, previsions de finalització, etc.)	Empresa adjudicatària i arxiu comarcal
Informes de seguiment o incidències	Fer un seguiment de l'actuació i el tractament durant l'execució i comunicar a la SGAiGD qualsevol desviació tècnica, logística o de planificació	Empresa adjudicatària i arxiu comarcal
Informe final d'execució	Validar els treballs i tramitar-ne el pagament	Arxiu comarcal i SGAiGD

9. Valoració de la viabilitat del Pla: anàlisi de resultats

Hi ha dos nivells d'anàlisi: un primer que observa l'evolució del Pla en general i en un context de mitjà o llarg termini i un altre que es basa a valorar

els resultats obtinguts el darrer any i valorar modificacions per al proper grup de digitalitzacions.

L'evolució del Pla permet valorar si s'estan assolint els objectius fixats en un principi i detectar desviacions en l'orientació del Pla. Aquesta anàlisi permet adaptar el Pla a noves situacions i adequar-lo als canvis que es puguin produir en un món tan canviant com és el de la digitalització. No obstant això, aquests canvis no comporten grans modificacions en la presa de decisions, sinó que són millores o adaptacions per projectar el Pla d'una manera més sòlida i eficient.

Amb relació al segon tipus d'anàlisi, centrada en els resultats obtinguts el darrer exercici, la SGAI GD, abans d'iniciar el Pla de l'any següent, fa una anàlisi de la documentació tècnica resultant dels treballs, dels informes d'execució de les empreses adjudicatàries, dels informes dels directors i directores dels arxius i dels informes finals elaborats per la mateixa subdirecció. Tot, amb l'objectiu de revisar incidències i millorar el desenvolupament i l'execució del Pla. Un altre element que es revisa anualment són els procediments de tramitació i execució dels concursos de digitalització. Des del punt de vista de la contractació administrativa, aquesta revisió permet millorar la qualitat dels plecs de prescripcions tècniques i administratives i aconseguir una contractació amb la màxima concurrència pública de les empreses del sector, però definint exhaustivament tant el procés de tractament com el producte final que es requereix.

4. Instruments del Pla: una garantia d'èxit

Hi ha un instrument fonamental i vital per a l'aplicació correcta del Pla de digitalització. La Guia de digitalització de la XAC⁴ és un instrument clau per a l'èxit del Pla i representa la normalització i l'homogeneïtzació de la dispersió de criteris i pautes existents en les diferents actuacions de digitalització que s'han produït en la XAC al llarg dels anys. Tot i això, per ser coherents, cal dir que aquesta diversitat en criteris i pautes ha estat comuna a altres institucions i ens els darrers anys. Poques institucions, i encara menys arxius, disposen de plans de digitalització que garanteixin un desenvolupament eficient dels diferents projectes de digitalització que ha d'executar una institució.

El Pla per si mateix és un marc de referència per desenvolupar projectes de digitalització, però hi ha altres elements tecnològics vinculats al Pla que hi donen un valor afegit molt important i el reforcen com un referent bàsic per a qualsevol

digitalització. En tot cas, i com que no és objecte directe d'aquest article, només enumeraré aquests instruments que milloren el Pla i el fan més eficient i eficaç.

4.1 Guia de digitalització

És el marc de referència per plantejar qualsevol projecte de digitalització engegat a la XAC, tant si es tracta d'intervencions sistemàtiques com del Pla Bruniquer, o actuacions puntuals assumides pels arxius amb el seu propi pressupost. La Guia de digitalització aporta les pautes que s'han de seguir en l'execució dels projectes de digitalització i estan fonamentades en les recomanacions redactades pels organismes internacionals. L'estandardització dels protocols de treball i l'ús de la tecnologia adequada asseguruen la usabilitat, la interoperabilitat dels sistemes i, en definitiva, el futur de les digitalitzacions.

També serveix de base per elaborar els requeriments tècnics dels plecs de contractació dels concursos públics per externalitzar les tasques de digitalització. A més, la guia defineix la qualitat dels resultats que seran exigits a les empreses adjudicatàries dels concursos. La SGAI GD utilitza aquesta guia com a pauta per garantir el compliment d'aquestes bones pràctiques en la planificació i l'execució de les digitalitzacions. Aquest document dona instruccions precises sobre com s'han de desenvolupar les digitalitzacions:

1. Criteris de selecció de la documentació
2. Redacció de la proposta de digitalització
3. Requeriments descriptius de la documentació
4. Preparació física de la documentació abans de ser digitalitzada
5. Protocol de sortida de la documentació
6. Paràmetres tècnics de digitalització segons el tipus de documentació
7. Codificació dels fitxers digitals generats
8. Metadades que cal associar als fitxers digitals
9. Estructura d'emmagatzematge dels fitxers digitals
10. Control de la qualitat del procés
11. Preservació dels fitxers digitals

Fase de selecció, proposta i preparació documental

La **selecció documental** és el primer pas del procés de digitalització. La SGAI GD ha elaborat, d'acord amb les recomanacions internacionals, una relació de criteris que han de servir per seleccionar correctament el material susceptible de ser digitalitzat. Aquests criteris han de garantir que la inversió de diners i recursos en processos de digitalització sigui justificada i evitar, per tant, digitalitzacions innecessàries, improductives o de materials que no es podran explotar

posteriorment. La selecció de la documentació que cal digitalitzar va a càrrec de la persona responsable de la documentació, és a dir, l'arxiver. Ell és, en definitiva, qui coneix més a fons el valor històric i patrimonial, l'estat de conservació i el nivell de consulta dels fons de l'arxiu. És per això que un cop avaluats els cinc aspectes següents, ha de redactar una proposta de digitalització justificant la seva selecció: contingut, demanda, accés, estat físic de la documentació, i drets d'autor i protecció de dades personals.

La **proposta de digitalització** és redactada per l'arxiver responsable de la documentació. La proposta ha de permetre avaluar la viabilitat del projecte i fer una estimació del cost. A més a més, ha d'estar motivada i s'ha d'ajustar, com a mínim, a un dels criteris de selecció de documents que s'exposen més amunt. La proposta de digitalització ha de considerar els aspectes següents:

- a. Breu descripció de la documentació
- b. Identificació de documents que cal digitalitzar
- c. Justificació de la proposta
- d. Breu comentari sobre el tractament arxivístic
- e. Finalitat i ús que es pretén donar a la documentació digitalitzada

Cada arxiu envia una proposta per mitjà d'un model normalitzat dissenyat per la SGAiGD. És fonamental disposar de models normalitzats, atès que la Xarxa disposa de 35 arxius⁵ que es poden acollir al Pla i cal executar el procediment de manera coordinada, unificada i eficient.

La **preparació de la documentació** és fonamental per tal d'optimitzar la fase de captura, evitar incidències de tota mena i, en definitiva, assegurar els millors resultats del projecte. La preparació implica tres fases:

1. Descripció: tota la documentació que hagi de ser digitalitzada ha d'estar descrita i convenientment identificada mitjançant el programari. Els motius que ens porten a fer del programari GIAC el centre de tot el procés digitalitzador són diversos, però tots estan fonamentats en la uniformització dels processos i dels resultats. L'instrument de descripció representa coneixement, control i referència, i per tant:
 - a. Assegura la traçabilitat dels documents originals durant el procés.
 - b. Assegura la traçabilitat dels fitxers digitals: captura, control de qualitat, tractament de la imatge, emmagatzematge en un disc dur o repositori, etc.
 - c. Permet aplicar fàcilment els controls de qualitat.

d. Facilita la compatibilitat dels resultats en un sistema integral: codificació dels fitxers digitals amb un codi que identifica l'arxiu, el fons, la unitat documental, etc.

e. Permet avaluar costos: control del volum per tal d'avaluar el cost del projecte.

2. Agrupació de la documentació: la documentació es lliura degudament organitzada, tant físicament com intel·lectualment. L'objectiu és optimitzar al màxim el procés de captura (automatització de la tasca); per tant, segons el suport de la documentació, l'agrupació en la qual entreguem la documentació ha de ser física (mides, etc.) o lògica (classificació i ordenació arxivística).

3. Tractament físic: abans de començar la captura hem de revisar l'estat de la documentació i avaluar la necessitat d'aplicar tractaments físics:

- Examinar la integritat dels documents.
- Aplicar tractaments físics (restauració, neteja) per augmentar qualitat de la captura.
- Tipus de tractaments: extracció d'elements aliens al suport (clips, grapes, etc.), neteja superficial del document i protecció del document.

4) Entrega: quan la digitalització es porti a terme fora del centre cal seguir el protocol habitual de sortida de documentació de l'arxiu. Es preveu la contractació d'una assegurança a tot risc que cobreixi qualsevol tipus de dany, destrucció o pèrdua, esdevingut en el període entre el dia de sortida i el dia de retorn de la documentació. Aquesta assegurança va a càrrec de l'empresa adjudicatària de les digitalitzacions, tot i que la valoració econòmica ha de ser realitzada pel DCiMC. L'empresa ha de lliurar una còpia de l'assegurança al director.

Captura i tractament

La fase de captura és pròpiament aquella en què el document analògic és convertit en document digital. La selecció i els tractaments previs de la documentació han permès conèixer les característiques del fons i, per tant, ajustar els paràmetres que s'utilitzaran en el moment de la captura. Aquesta fase inclou l'ajustament dels paràmetres de captura, la codificació dels fitxers i el control de la qualitat de les captures.

Abans d'iniciar la fase de captura s'han de **definir els paràmetres** que s'utilitzaran per a la captura digital de la imatge. Aquesta decisió és i serà clau per al futur de les digitalitzacions. És una decisió irreversible que limitarà, entre altres coses, el ventall de possibilitats que tindran els documents digitals. Sovint,

els processos de captura es fan massivament i comporten una gran despesa econòmica per a la institució, de manera que cal reflexionar sobre els paràmetres de captura, tenint molt presents les característiques pròpies de la documentació i la finalitat de la digitalització.

De manera genèrica, la SGAiGD recomana l'ús dels paràmetres estàndards per a cada tipus de suport documental. Aquests valors són indicatius i es poden ajustar a les necessitats concretes o les particularitats de la documentació, consultant-ho prèviament a la subdirecció. Els paràmetres que es recomanen estan estructurats en dos blocs: formats de preservació i formats de consulta. Els diferents formats varien en termes de resolució, profunditat, capacitats de color, compressió i metadades. Aquesta recomanació esdevé una obligació necessària si es vol mantenir una uniformitat i una eficiència en els projectes de digitalització.

Un requisit indispensable és que la documentació per digitalitzar estigui descrita a escala d'unitat documental o unitat d'instal·lació mitjançant el programari de Gestió Integral d'Arxius Comarcals (GIAC). La descripció ens ha de proporcionar la informació necessària per a la **construcció del codi**, que ha de donar nom a les imatges. En el cas de la XAC, el codi indica la procedència del fitxer; per exemple, per a la digitalització en TIFF o JPEG el nom del fitxer digital consta de quinze nombres enters i quatre decimals, separats per una coma, més l'extensió corresponent.

La **validació de la captura** és un procediment previ a l'inici de l'actuació de digitalització massiva on l'empresa, un cop establerts els paràmetres de digitalització, fa un joc de proves a partir de les quals l'arxiver responsable ha de valorar fonamentalment els aspectes següents del procés: paràmetres de captura, tractaments d'imatge aplicats, codificació dels fitxers i estructura de carpetes. L'objectiu d'aquesta validació no és altre que detectar a temps qualsevol anomalia en el procés o malentès amb l'empresa digitalitzadora. Això ens estalviarà temps i recursos. Només quan l'arxiver hi doni el vistiplau, l'empresa pot començar la captura massiva.

Un cop s'ha realitzat la captura, les imatges digitals s'emmagatzemen en un servidor temporal on, per mitjà del programari adequat, es realitza el tractament final. En aquesta fase es procedeix al **tractament de les imatges**, l'assignació de metadades i la generació dels fitxers de sortida en els diferents formats preestablerts i amb el nom i l'estructura que es pactin. Encara que alguns tractaments generin dubtes des del punt de vista de la fidelitat a l'original, els processos de millora augmenten la qualitat de l'escaneig.

Per considerar que una imatge és d'alta qualitat i, per tant, és l'objecte que cal preservar a través del temps ha d'incorporar **metadades associades**. Les metadades fan possible moltes funcions clau: identificació, gestió, accés, ús i preservació del recurs digital. Per aquest motiu són imprescindibles en molts dels estadis del procés de digitalització i dels seus fluxos de treball: nom del fitxer, captura, processament, controls de qualitat, cerques, emmagatzematge i preservació a llarg termini. Associar metadades als fitxers digitals pot resultar costós en temps i diners, però és molt recomanable perquè afegixen valor de control i seguretat als documents electrònics. Per aquest motiu s'especifiquen metadades tècniques, descriptives i de preservació.

Control de resultats i arxivament

El **control de qualitat** és una peça clau de tot el programa de digitalització. Té com a objectiu assegurar que s'han complert satisfactòriament les expectatives de qualitat. En el cas de l'externalització de la captura, el control de qualitat últim l'ha de portar a terme l'arxiver responsable de la documentació, sense perjudici que l'empresa a qui s'ha encomanat la digitalització apliqui els seus propis protocols de qualitat. En aquesta revisió final, l'arxiver ha de valorar les digitalitzacions a un triple nivell (visualització, codificació i dades associades) i sobre un mostreig dels objectes digitals. Si es detecten problemes s'ha d'augmentar el mostreig fins que es determini l'abast de les irregularitats. Aquesta auditoria s'ha de centrar en tres línies d'acció:

- a. Avaluació visual: es tracta d'avaluar el resultat de la digitalització i comparar-lo amb el document original.
- b. Codi de fitxers i organització dels discs: cal comprovar que s'han anomenat els fitxers de manera correcta i que s'han organitzat dins dels discs segons l'estructura indicada.
- c. Dades associades: cal comprovar que les metadades que s'ha decidit assignar a cada fitxer digital són correctes.

Els resultats dels treballs s'han d'analitzar per diferents instàncies. Cada empresa té l'obligació de garantir la qualitat del producte i, amb aquesta finalitat, als treballs ordinaris s'hi afegeix un circuit d'auditoria interna de la qualitat. Paral·lelament, els responsables dels arxius han de validar la correcció del resultat dels treballs. Tot aquest conjunt d'accions ha d'assegurar que el resultat s'ajusti al producte desitjat i no incorpori cap distorsió ni física ni intel·lectual. Per garantir-ho s'ha dibuixat una seqüència d'informes de validació que tenen per objectiu evitar qualsevol resultat no desitjat:

- a. Procediment intern de l'empresa adjudicatària que garanteix un treball de qualitat.

- b. Validació dels mostreigs per part del director de l'arxiu. Abans d'iniciar els treballs massius, l'empresa ha de lliurar al director o directora de l'arxiu una mostra de la digitalització, les metadades associades, els elements descriptius proposats, l'estructura dels discs durs on s'enregistren les digitalitzacions i qualsevol altre requeriment establert en el plec de prescripcions tècniques.
- c. Durant els treballs, segons el volum documental, s'han d'enviar còpies de validació amb la periodicitat establerta en el plec de prescripcions tècniques. Aquestes còpies han de ser validades per la direcció de l'arxiu.
- d. En la recepció final de la documentació digitalitzada, cada empresa l'ha de presentar en els suports establerts en el plec de prescripcions tècniques i seguint les pautes marcades per la Guia de digitalització. La direcció ha de revisar la documentació digitalitzada i emetre un informe d'execució a la SGAiGD.
- e. L'empresa ha de lliurar un informe final dels treballs realitzats a cada arxiu comarcal i una còpia a la SGAiGD.

Un cop fet el control final i avaluat el resultat de la digitalització, l'arxiver ha de redactar un informe sobre el desenvolupament i el resultat del procés seguint un model normalitzat amb els indicadors que permeten comprovar l'execució correcta de la digitalització.

La SGAiGD es compromet a garantir el manteniment dels documents electrònics en el futur i assegurar que siguin recuperables, llegibles, utilitzables i fiables al llarg del temps. Aquest és un dels desafiaments més grans de qualsevol projecte de digitalització. La **preservació del material digitalitzat** no pot ser esporàdica. És imprescindible una estratègia de preservació proactiva des de l'estadi més inicial de la vida del material digital. La inacció, l'oblit i l'abandó del material digital el fan inaccessible i inutilitzable en un curt període de temps. Les amenaces contra la seva pervivència giren al voltant de tres conceptes fonamentals: la inestabilitat dels dispositius d'emmagatzematge, l'obsolescència de les tecnologies d'accés i la problemàtica de la integritat i l'autenticitat del material digital.

La SGAiGD va prendre l'opció d'allotjar-ho tot en un **repositori segur** darrere el qual hi ha una empresa solvent i especialitzada en la gestió i la conservació de material digital. Aquesta estratègia dona resposta a la necessitat peremptòria, compartida per tots els arxius de la xarxa, d'assegurar la pervivència de les seves digitalitzacions. El repositori segur allotja les còpies de conservació, mentre que el servidor de seguretat del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació allotja les de consulta i la base de dades GIAC.

4.2 Altres instruments vinculats al Pla de digitalització

Un pla de digitalització és un component més del conjunt de projectes o aplicacions tecnològiques en el marc de la política arxivística d'un país o d'una institució. En aquest context, el Pla de digitalització de la SGAiGD disposa d'elements complementaris i interrelacionats que hi donen un valor afegit i el projecten a tots els usuaris dels arxius.

Aquesta complementarietat permet extreure el màxim rendiment d'una digitalització i no tan sols per una qüestió de costos, sinó que també comporta una revaloració interna o externa. Una digitalització està complementada, per exemple, per les polítiques de seguretat pròpies del repositori segur (interna) o per la difusió que es derivi mitjançant l'arxiu en línia en el cas de la XAC i l'ANC (externa).

De manera esquemàtica exposo els principals complements interns i externs del Pla i la seva vinculació al Pla. Alguns d'aquests components són de compliment obligat en aplicar un procés de digitalització. Per exemple, els plans de digitalització massius requereixen que la documentació estigui descrita en el programari d'arxiu, excepte que la motivació de la digitalització respongui a mesures de conservació d'urgència.

Interns. Hi incideixen directament i són de compliment obligat.

Nom	Programari d'arxiu: GANC/GIAC
Missió	Descriure els fons i els documents i gestionar, amb els mòduls perifèrics, les funcions pròpies d'un arxiu.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Descriure els fons i els documents dels arxius corporativament i amb un programari idèntic. ▸ Gestionar les activitats pròpies d'un arxiu vinculades amb les funcions d'avaluació, consultes, reprografia, transferències i ingressos, etc. ▸ Gestionar canvis massius de dades. ▸ Associar a les descripcions els objectes digitals vinculats.
Estat	En funcionament
Cost	SGAiGD
Gestió	Comissió Permanent i Consell Directiu del <i>GANC_GIAC_Arxiu en línia</i>
Beneficiaris	Directament: ANC, SGAiGD i XAC Indirectament: altres administracions i els usuaris dels arxius

Observacions	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Actualment s'està revisant l'arquitectura i les funcionalitats del programari per ampliar els requeriments funcionals. ▸ Durant el 2009 es va crear i desenvolupar un grup de treball amb la missió d'elaborar un document que exposés els nous requeriments funcionals. Aquest grup estava format per representants de la SGAI GD, l'ANC i la XAC. ▸ Les seves conclusions es van valorar amb l'Àrea de Tecnologies del DCiMC i durant el 2010 se'n farà l'anàlisi per valorar línies d'acció i costos. <p>Atès que s'han integrat els mòduls del GANC/GIAC i que la tendència és disposar d'un únic programari per a l'ANC i la XAC, a partir del 2010 la gestió d'aquest programari correspon a la Comissió Permanent i el Consell Directiu del <i>GANC_GIAC_Arxius en línia</i>.⁶</p>
---------------------	--

Nom	Repositori segur
Missió	Preservar el patrimoni digital de la XAC, aplicant les polítiques de seguretat i els protocols de comunicació.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Preservar la documentació digitalitzada i disposar d'un espai suficient on es pugui dipositar el patrimoni digitalitzat. ▸ Garantir la confidencialitat, la integritat i la disponibilitat de la informació. ▸ Desar, de manera segura, qualsevol document o fitxer digital.
Estat	En funcionament. Activat l'octubre del 2009
Cost	SGAI GD i Àrea de Suport Tècnic de la DGPC
Gestió	SGAI GD i ATIC (grup de treball)
Beneficiaris	Directament els arxius i indirectament els professionals, les institucions i administracions que disposen de documentació digitalitzada.
Observacions	Donada la complexitat de desenvolupament, implantació i manteniment del repositori segur es va crear un grup de treball, coordinat pel Servei de Coordinació General d'Arxius, per donar suport a tota la XAC en aquest procés de càrrega inicial de dades i el manteniment conseqüent. ⁷

Externs. Hi incideixen col·lateralment i aporten un valor afegit important en la mesura que són visibles pels usuaris dels arxius i són una font de màrqueting important.

Nom	Arxius en Línia
Missió	Posar en línia la descripció de la documentació de la XAC i l'ANC i la seva reproducció digital.
Objectius	Facilitar als usuaris dels arxius, presencials i en línia, l'accés als documents i les descripcions.
Estat	En funcionament. Activat el novembre del 2009
Cost	ANC (GANC) i XAC (SGAiGD)
Gestió	Comissió Permanent i Consell Directiu del <i>GANC_GIAC_Arxius en línia</i>
Beneficiaris	Directament: ANC, SGAiGD i XAC, altres administracions i els usuaris dels arxius.
Observacions	Atès que s'ha integrat el cercador de l'ANC i la XAC i que la tendència és disposar d'un únic programari per a l'ANC i la XAC, a partir del 2010 la gestió d'aquest cercador correspon a la Comissió Permanent i el Consell Directiu del <i>GANC_GIAC_Arxius en línia</i> . ⁸

Nom	XAC_prensa
Missió	Posar en línia la premsa històrica digitalitzada de la XAC.
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Facilitar als usuaris dels arxius, presencials i en línia, l'accés a les capçaleres de premsa d'àmbit comarcal i de caràcter històric. ▸ Permetre fer cerques per text lliure de la premsa per mitjà del mòdul de cerca basat en el ROC i metadades bàsiques de cada capçalera.
Estat	En funcionament. Activat el desembre del 2009
Cost	SGAiGD
Gestió	SGAiGD i XAC
Beneficiaris	Directes: XAC / usuaris arxius (presencials i web)
Observacions	Actualment s'està implementant el mòdul OAI per facilitar les cerques externes mitjançant metacercadors que utilitzen aquest llenguatge d'intercanvi d'informació. A més, es preveu que al final del 2011 el 80% dels arxius disposin de premsa històrica digitalitzada en línia i accessible.

Nom	Web i portal de la Xarxa d'Arxius Comarcals
Missió	Difondre els continguts professionals i culturals dels arxius i la gestió documental a la societat i a les institucions.
Objectius	Facilitar als usuaris i els professionals dels arxius, independent de la seva tipologia, l'accés a espais d'informació i interacció.
Estat	<ul style="list-style-type: none"> ▸ Web institucional: darrera actualització estructural, 7/10/2009 ▸ Patrimoni.cat (canal de difusió cultural): actiu des del juliol del 2008 ▸ Portal XAC: implementant minilloc web. Presentació: febrer del 2010
Cost	SGAiGD, Servei d'Informació i Difusió i Àrea de Suport Tècnic
Gestió	SGAiGD, Servei d'Informació i Difusió i Àrea de Suport Tècnic
Beneficiaris	Professionals, institucions, administracions i usuaris dels arxius
Observacions	Els tres canals de difusió són un element bàsic per al coneixement de les activitats i els projectes de la SGAiGD i la XAC.

5. Resultats del Pla de digitalització

Per valorar els resultats del Pla és necessari fer una anàlisi quantitativa, però també qualitativa. Les xifres, molt apreciades a l'hora de fer una bona campanya de màrqueting a escala interna de cada institució o per exposar les excel·lències de cada institució portes enfora, s'han de matisar i s'han d'analitzar científicament; així mateix, s'han d'incorporar els factors de correcció necessaris dependent de les dades qualitatives recollides. En molts casos, la digitalització pot evocar praxis errònies en les quals les xifres siguin un tot i provoquin discursos excessivament *polítics*, amagant altres indicadors fonamentals d'un procés de digitalització. Només cal preguntar-se quantes institucions digitalitzen seguint un pla de digitalització, amb objectius definits, terminis d'execució, anàlisi de resultats, etc. La SGAiGD engegà el Pla l'any 2006 amb uns objectius molt definits a curt termini i ha anat incorporant els objectius i els indicadors de mitjà i llarg termini. Els resultats que a continuació exposaré són fruit de l'anàlisi qualitativa i quantitativa:

Anàlisi qualitativa

Normalització dels treballs i les accions prèvies a la digitalització. A partir de la implantació del Pla, els 35 arxius comarcals de la XAC disposen d'unes referències precises sobre criteris de selecció dels documents que cal digitalitzar,

especificacions sobre la preparació física de la documentació abans de ser digitalitzada, requeriments descriptius de la documentació, etc. Això es materialitza, per exemple, en un únic protocol de sol·licitud de digitalització per a qualsevol arxiu i un calendari de sol·licitud de propostes i de tramitació comuna a tota la xarxa, com podeu observar en els annexos 1 i 5. Aquest aspecte és un resultat qualitativament molt important per a cada arxiu, però també per a la SGAiGD, ja que permet analitzar propostes i dur a terme unes activitats tècniques i administratives homogènies.

Normalització de la revisió i control de la digitalització. Cada arxiu envia un informe final que es contrasta amb l'informe de l'empresa adjudicatària per tal de verificar la qualitat del producte i validar una execució correcta. Des de la SGAiGD es tabulen aquests informes i es revisen els treballs crítics, es demanen correccions quan sigui pertinent i es gestiona la informació per a futures contractacions i treballs específics.

Homogeneïtat dels formats de captura i dades descriptives. Els formats de captura, les descripcions dels documents i les metadades dels fitxers digitalitzats i la denominació de fitxers han de ser exactament iguals en estructura i sintaxi per a tota la xarxa. Aquest fet comporta un estalvi important de diners en futures migracions de formats, en reanomenament de fitxers i en altres accions que normalitzin la dispersió de criteris en la captura i la descripció dels documents. Els treballs de la SGAiGD més costosos fins a l'any 2009 s'han centrat en la recuperació i la normalització de les digitalitzacions prèvies al Pla i que mostren una dispersió important de formats, descripcions (a vegades inexistents), etc. En alguns casos, aquestes digitalitzacions fetes amb criteris poc estàndards poden comportar la inutilitat de la digitalització i, en conseqüència, una inversió poc rendible.

A més, s'ha de considerar que no és el mateix normalitzar formats sobre un volum de tres milions de documents digitalitzats que sobre un de 2.000. La XAC comporta un volum important i requereix, obligatòriament, una homogeneïtzació precisa i fidel a les pautes de la guia per mantenir criteris d'eficiència tècnica i administrativa. Els paràmetres que es recomanen estan estructurats en dos blocs, formats de preservació i formats de consulta. Els diferents formats varien en termes de resolució, profunditat, capacitats de color, compressió i espai per a metadades.

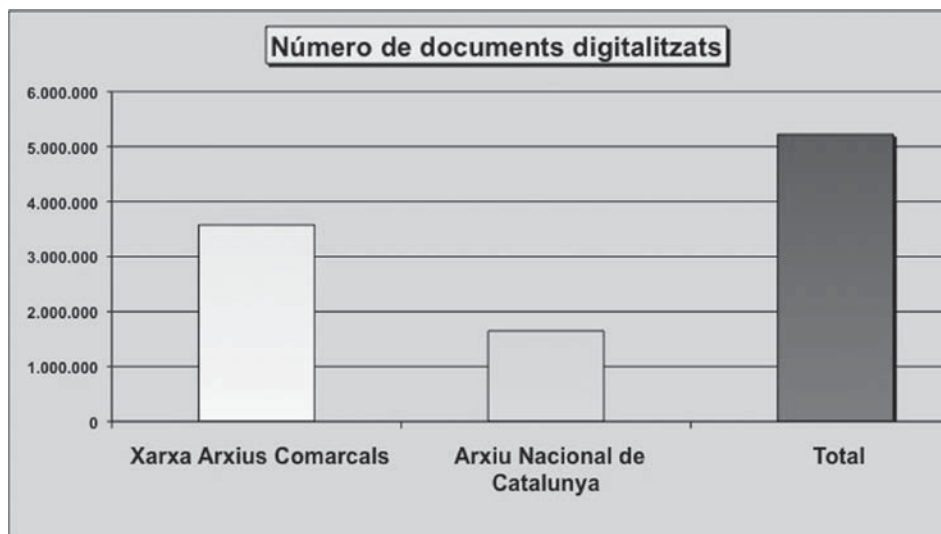
Migració corporativa i directa al repositori segur. La migració de dades al repositori segur surt beneficiada si tots els formats i estructures segueixen un

patró únic. Aquest fet comporta un estalvi important de costos de càrrega i és per si mateix un valor afegit al procés de digitalització.

Preservació de formats a llarg termini. Disposar d'un repositori segur amb formats estàndard i definits per la Guia de digitalització permet definir les polítiques de preservació d'aquests formats i establir mecanismes de canvis i actualitzacions massives.

Anàlisi quantitativa

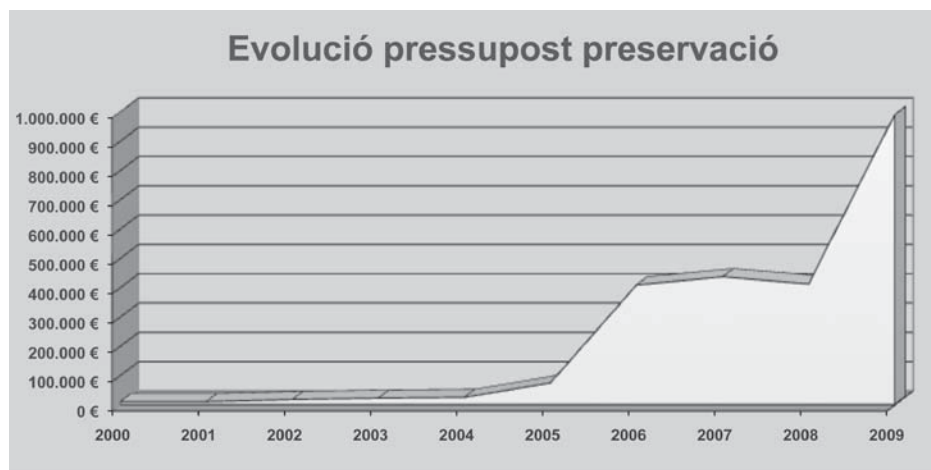
Des del punt de vista de la difusió dels resultats i de les accions derivades del màrqueting d'aquestes polítiques de digitalització, és evident que les xifres són referències essencials i molt entenedores per al públic en general. Si bé els resultats qualitius estan vinculats a aspectes més tècnics i conceptuals i valorats per professionals coneixedors del sector, els usuaris dels arxius i el públic en general es mouen per indicadors numèrics.



El creixement ha duplicat els valors inicials en un any i mig.
La previsió per a finals del 2009 és que se sobrepassin els
5 milions de documents digitalitzats entre l'ANC i la XAC.

A finals de l'any 2009, els arxius dels Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació disposen de més de 5.000.000 de documents digitalitzats. Les previsions de creixement anual estan al voltant dels 700.000 documents digitalitzats. Per tant, la suma de l'ANC i els arxius comarcals dóna una xifra important i un índex de creixent sostingut. Aquestes previsions són una projecció a curt termini,

perquè hi ha multiplicitat de factors que incideixen en els volums documentals digitalitzats. Aquestes variacions es poden produir per increment del pressupost, aliances estratègiques amb altres institucions, compromisos de digitalització extraordinaris, etc.



El Vallès Occidental disposa de l'aportació de la digitalització de l'ANC i l'AC Vallès Occidental, i és el màxim referent en volum de documents digitalitzats a escala comarcal. Altres comarques que encara no disposen d'arxiu o que aquest arxiu s'ha creat recentment estan iniciant projectes de digitalització que els permeti disposar d'un patrimoni digital comarcal.

El volum de document és una dada important, però per part de la SGAiGD la distribució geogràfica d'aquesta inversió és un element bàsic. En aquest context, el mapa resultant dels volums digitalitzats és el resultat de les demandes dels directors i directores dels arxius per participar en programes de digitalització. Això vol dir que des de la SGAiGD valorem molt positivament les demandes i fixem com un criteri la diversitat territorial. És bàsic que cada comarca disposi d'un patrimoni digital, però és responsabilitat de cada direcció fer les pertinents propostes i motivar-les.

La inversió representada en el gràfic següent ens permet observar el creixement i la seva evolució des de l'any 2000. L'objectiu essencial, l'any 2006, va ser fixar el concepte de digitalització en el pressupost ordinari de la SGAiGD. A partir de l'any 2007 s'ha anat incrementant la inversió anual i l'objectiu és consolidar una línia pressupostària creixent respecte a la digitalització de documents dels arxius. En el gràfic següent podem observar clarament que a partir de l'any 2006 el pressupost s'estabilitza entorn dels 300.000 euros, amb l'increment extraordinari del 2009.

A partir de l'any 2006, any d'inici del Pla Bruniquer, es produeix un creixement important de la inversió ordinària en digitalització, fet que consolida la línia pressupostària i dóna seguretat a la política de digitalització de la SGAiGD. L'índex de creixement mostra diferents escenaris. El primer, fins a l'any 2005, de poca inversió i impacte molt escàs en els arxius. La segona fase, del 2005 al 2006, comporta un inici en l'aplicació de polítiques de digitalització. La tercera fase, fins a l'any 2009, implica la consolidació de la inversió. A partir del 2010, s'ha fixat un pla més ambiciós que permetrà incrementar el volum digitalitzat i fer-lo consultable per Internet.

Tot seguit es poden comprovar algunes dades quantitatives en format de resum:

Per demarcacions	Nombre de pàgines	Percentatge
Barcelona*	1.815.094	50,11
Girona	1.049.831	28,98
Lleida	105.997	2,93
Tarragona	529.261	14,61
Terres de l'Ebre	122.104	3,37
	3.622.287,00	

* Incorpora dades de l'ANC.

Per tipologies documentals	Nombre de pàgines	Percentatge
Documentació	3.061.702	84,52
Premsa	560.585	15,48
	3.622.287,00	

6. Conclusions

La conservació del patrimoni documental representa, independentment de les prescripcions legals, una necessitat per **garantir la preservació i la difusió de la nostra història**. El Pla Bruniquer intervé sobre el conjunt del patrimoni, sia textual, d'imatges o enregistraments radiofònics. I la seva missió no és altra que preservar-lo i facilitar-ne la difusió.

Des de la SGAiGD es treballa en la línia de ***dissenyar i executar estratègies que permetin als arxius comarcals i a l'ANC disposar de recursos ordinaris i extraordinaris*** per poder atendre tasques de restauració i digitalització del patrimoni. És important remarcar que una part dels pressupostos ordinaris d'aquests arxius ja es destina a la partida de restauració i digitalització, però creiem, especialment en el cas dels arxius comarcals, que el suport extraordinari facilita una millor gestió dels recursos, atès que aquests recursos són limitats i han d'atendre un ampli espectre d'objectius (difusió, descripció, conservació, etc.). Però hi ha un altre factor més important que l'econòmic, el tecnològic. La història recent de la digitalització ens mostra que un dels perills més importants és la manca d'una normalització dels processos, l'escassa homogeneïtat de les actuacions dels arxius (més greu en el cas d'una xarxa) i una feble fase d'arxivament i preservació dels documents digitalitzats, per no esmentar l'aleatorietat en la selecció de documents.

Un pla, i la política de digitalitzacions d'una organització arxivística, s'ha de mesurar d'acord amb una anàlisi quantitativa rigorosa, però sense obviar l'anàlisi qualitativa, que al capdavall dóna un valor afegit important a qualsevol procés de digitalització. Els números aporten dades que permeten il·lustrar gràficament els resultats del Pla i ens fan més visibles respecte a les autoritats i la societat en general, però la qualitat dels processos, la gestió correcta dels documents digitalitzats emmagatzemats en els repositoris segurs, una gestió eficient dels recursos econòmics, etc., són aspectes de visualització interna tan o més importants que els purament quantitius.

El **Pla de digitalització** és la representació documentada d'aquesta política de digitalitzacions d'una institució. És la representació de la missió, els objectius, els compromisos i les metodologies pels quals una institució com ara la SGAiGD garanteix una política correcta de digitalització. Aquest pla, en el cas d'una xarxa d'arxius, esdevé vital i imprescindible per homogeneïtzar actuacions, reduir costos i fer aquests projectes més eficients. Però també hauria de ser una eina bàsica per a arxius i institucions de menys volum documental, ja que un pla és la base de l'execució correcta d'una digitalització. Descriure què volem digitalitzar, quan i en quins terminis volem assolir els objectius, quina despesa anual podem invertir, quina difusió en podem fer i quins recursos humans i tecnològics propis tindrem són moltes de les qüestions que s'haurien de resoldre en el Pla i són un full de ruta perfecte per a un arxiu petit o un arxiu nacional. Cadascun en el seu nivell i atenent uns recursos específics, haurien de disposar d'un document que reculli els eixos bàsics d'aquesta política de digitalització, encara que sigui de poca inversió o d'escàs impacte documental.

El Pla és també un document de màrqueting respecte a la nostra organització, ja que documenta uns objectius com a unitat operativa i ens permet mostrar-lo a aquells que tenen la capacitat de decisió sobre els recursos humans i econòmics. La documentació i la motivació d'una actuació de digitalització ens fa més creïbles i facilita als responsables de les organitzacions una millor presa de decisions.

La **Guia de digitalització** ha estat una eina fonamental en els darrers projectes de digitalització i incorpora un valor diferencial respecte a altres institucions. La guia permet dibuixar exactament com s'ha de plantejar, executar i verificar un procés de digitalització, sia conseqüència d'una actuació amb personal propi de l'arxiu o externalitzada. Aquesta guia, que s'actualitza anualment, és un instrument bàsic i facilita l'execució correcta d'una digitalització. De compliment obligat per a qualsevol digitalització executada en la XAC, és alhora una bona pauta per a qualsevol institució que en vulgui fer ús i dóna pautes bàsiques per a un arxiu petit o un arxiu gran. Les empreses adjudicatàries dels darrers concursos de digitalització impulsats per la SGAiGD han mostrat la seva positiva sorpresa respecte a aquest instrument que els facilita enormement la tasca de captura, descripció i arxivament dels documents digitalitzats. Els plecs de prescripcions, basats en aspectes tècnics en aquesta guia, són l'instrument contractual vàlid i de referència per a l'execució correcta de la digitalització, però en molts apartats es fa referència a les especificacions de la guia. Per tant, segons les empreses del sector, és una eina poc habitual i molt útil per a una digitalització eficient.

En el cas de la SGAiGD, el Pla de digitalització esdevé un **element més del conjunt de projectes tecnològics**, important i estratègic, però insubstancial sense la resta d'elements. Com ja hem vist anteriorment, el repositori segur, la difusió web mitjançant els canals de patrimoni.cat i el portal de la XAC, Arxius en Línia, amb el mòdul de cerca de documents amb més de 3,5 milions de descripcions, i XAC_prensa, amb més 500.000 imatges digitalitzades, i un programari de gestió dels arxius històrics són elements que es complementen de manera corporativa amb la resta i afegeixen un valor afegit a la política arxivística que ha portat a terme la SGAiGD. La coordinació, la interrelació i la interoperabilitat entre tots aquests components tecnològics representa un repte per a qualsevol organització, però cal afrontar-lo directament i sense dubtes. És necessari que un arxiu o un sistema d'arxius disposi d'un pla de projectes tecnològics en el qual es plantegin objectius i metodologies per al desenvolupament sostenible, econòmicament i tècnicament, d'aquests projectes paral·lels. En aquest pla s'han de definir els canals de comunicació i negoci entre les parts i afavorir que siguin 100% interoperables, de tal manera que una digitalització sigui un valor per si

mateix, però millori la difusió per mitjà del cercador, es desi en un repositori segur i sigui «metacercable» des de qualsevol part del món.

Les **aliances estratègiques** són fonamentals i, en el cas del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, des de la SGAiGD s'han definit canals importants de coordinació amb l'Àrea de Tecnologies de la Comunicació i Informació; en aquest sentit, hi ha una coordinació constant amb el Servei de Gestió de la Direcció General de Patrimoni Cultural i el Servei de Contractació per a la gestió correcta i eficient dels concursos de digitalització. S'ha constituït una taula de digitalització del Departament on la SGAiGD és representada i, en el cas de la premsa històrica, hi ha una coordinació d'àmbit comarcal per evitar duplicacions de digitalitzacions i compartir projectes. Per tant, cal avançar en les polítiques de coordinació entre els diferents agents implicats en projectes de digitalització en l'àmbit departament i entre administracions.

La digitalització esdevé un **instrument de màrqueting i difusió** molt important i permet posar en línia els documents i els objectes perquè tothom els pugui consultar. Aquesta praxi, que en principi és molt positiva per a l'arxivística, cal matisar-la i definir-la. Cal que siguem conscients dels beneficis i els inconvenients del web a l'hora de presentar els documents i valorar-ne l'impacte. Crec que els arxivers en som conscients, però cal que siguem els promotors de polítiques de digitalització eficients i participem en els òrgans de decisió en matèria de digitalització de les nostres organitzacions. Estem en un moment de creixement de les polítiques de digitalització, i el rigor i la serietat de les nostres accions ens donaran credibilitat i respecte en el conjunt de la nostra organització. És més, ens permetran ser un referent i una unitat estratègica en les polítiques de digitalització. La SGAiGD és un referent important en el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i amb relació a altres departaments i institucions, gràcies al treball del conjunt d'arxivers, però també dels administratius que donen forma al Pla de digitalització i el fan possible amb la gestió diària i l'elaboració d'instruments com ara la Guia de digitalització. També voldria valorar la dedicació dels directors i directores dels arxius comarcals que són alhora promotors i beneficiaris dels projectes de digitalització. La seva dedicació i aplicació en el seguiment de les pautes i els requeriments derivats del Pla demostren que una xarxa és més que un conjunt d'edificis, una xarxa esdevé, en digitalització, un *savoir faire* corporatiu amb polítiques comunes que fan la feina més eficient i de més qualitat.

Notes

- 1 Guia de digitalització de la Xarxa d'Arxius Comarcals v. 2.0. Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental. Barcelona, novembre del 2008. Versió actualitzada del juliol del 2009. <<http://www.gencat.cat/cultura/arxius>>.
- 2 «Estudi preliminar sobre el dimensionament digital dels arxius de la Xarxa i els arxius centrals». Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental. Barcelona, febrer del 2008. <<http://www.gencat.cat/cultura/arxius>>.
- 3 Guia de digitalització de la Xarxa d'Arxius Comarcals v. 2.0. Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental. Barcelona, novembre del 2008. Versió actualitzada de juliol del 2009. <<http://www.gencat.cat/cultura/arxius>>.
- 4 Guia de digitalització de la Xarxa d'Arxius Comarcals v. 2.0. Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental. Barcelona, novembre del 2008. Versió actualitzada de juliol del 2009. <<http://www.gencat.cat/cultura/arxius>>.
- 5 L'any 2011 està previst que s'assoleixi el total de la Xarxa d'Arxius Comarcals, amb uns 41 arxius comarcals.
- 6 Per a més informació sobre la Comissió Permanent i el Consell Directiu podeu accedir a la pàgina web de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental, <<http://www.gencat.cat/cultura/arxius>>.
- 7 Per a més informació sobre el Grup de Treball del Repositori Segur podeu accedir a la pàgina web de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental, <<http://www.gencat.cat/cultura/arxius>>.
- 8 Per a més informació sobre la Comissió Permanent i el Consell Directiu podeu accedir a la pàgina web de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental, <<http://www.gencat.cat/cultura/arxius>>.

RESUM

La Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental va iniciar el Pla de digitalització l'any 2006 amb la missió de donar suport als arxius comarcals i a l'Arxiu Nacional de Catalunya en les tasques d'organització, preservació i conservació de la documentació. Les polítiques de digitalització són un element clau en el conjunt de polítiques arxivístiques d'un país, un instrument estratègic de les direccions dels sistemes d'arxius. L'article incideix en els instruments que configuren el Pla, des de la Guia de digitalització com a eix fins a la resta d'elements com ara el repositori segur, el programari d'arxius, el portal web, etc. Els resultats del Pla són conseqüència de quatre anys d'execució, amb una important inversió per part del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i un desenvolupament sostingut amb un total de 5.000.000 de documents digitalitzats. L'anàlisi del Pla va més enllà d'una valoració quantitativa i incideix en aspectes qualitatius que són tan o més importants que els primers.

RESUMEN

La Subdirección General de Archivos y Gestión Documental inició el Plan de Digitalización en el año 2006 con el objetivo de apoyar a los archivos comarcales y al Archivo Nacional de Cataluña en las tareas de organización, preservación y conservación de la documentación. Las políticas de digitalización son un elemento clave en el conjunto de políticas archivísticas de un país, un instrumento estratégico de las direcciones de los sistemas de archivos. El artículo incide en los instrumentos que configuran el plan, desde la Guía de digitalización como eje, hasta los demás elementos, como el repositorio seguro, los programas informáticos de archivos, el portal web, etc. Los resultados del plan son consecuencia de cuatro años de ejecución, con una importante inversión del Departamento de Cultura y Medios de Comunicación, y un desarrollo sostenido, con un total de 5.000.000 de documentos digitalizados. El análisis del plan va más allá de una mera valoración cuantitativa e incide en aspectos cualitativos que son tan importantes o incluso más que los primeros.

ABSTRACT

The Sub-Directorate General for Archives and Records Management implemented the Digitisation Plan in 2006, with the aim of providing support for regional archives and the National Archive of Catalonia in the tasks of document organisation, preservation and conservation. Digitisation policies are a key part of a country's archival policies, a strategic instrument in the management of archive systems. This article highlights the instruments that make up the Plan, from the Digitisation Guide as a core, to elements such as the safe repository, archive software, web portal, and so on. The results of the Plan are the consequence of four years of execution, with a significant investment by the Catalan Ministry of Culture and the Media and sustained development with over 5,000,000 documents digitised. The analysis of the Plan goes beyond a quantitative evaluation and highlights qualitative aspects that are as or more important than the quantitative aspects.

RÉSUMÉ

La Sous-direction générale des archives et de gestion documentaire a mis en route le plan de numérisation en 2006, dans le but d'apporter son appui aux archives municipales et aux Archives nationales de Catalogne pour les tâches d'organisation, de préservation et de conservation de la documentation. Les politiques de numérisation constituent un élément clé de l'ensemble des politiques archivistiques d'un pays, un instrument stratégique pour les directions des systèmes d'archives. L'article passe en revue les différents instruments du plan, depuis le Guide de numérisation en tant qu'axe principal jusqu'aux autres éléments comme le référentiel sûr, le logiciel de fichiers, le portail Internet, etc. Les résultats obtenus sont le fruit de quatre années de mise en œuvre du plan, d'un important investissement de la part du ministère de la Culture et des Médias et d'un développement soutenu avec un total de 5 000 000 documents numéri-

sés. L'analyse du plan proposée ici s'étend bien au-delà d'une simple évaluation quantitative et souligne les aspects qualitatifs qui sont tout aussi importants, sinon plus.